

**UWAGI do projektu programu
Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021- 2027 (wersja 1.0)
- zgłoszone do Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego**

Opracowanie: „PRACODAWCY POMORZA I KUJAW” Związek Pracodawców

Treść uwagi 1:

Str. 10, str. 36, str. 80, str. 86

W projekcie FEKP zamieszczono następujące informacje **dotyczące wsparcia firm w formie doradztwa:**

Str. 10

„Z tego względu szczególnie istotne jest wprowadzanie zaawansowanych, specjalistycznych, proinnowacyjnych usług świadczonych przez IOB na rzecz rozwoju działalności przedsiębiorstw w sektorze B+R+I.”

Str. 36

„Wyzwaniem pozostaje stworzenie kompleksowego systemu rozwiązań okołobiznesowych, których funkcjonowanie stwarzać będzie warunki sprzyjające podnoszeniu konkurencyjności całego systemu gospodarczego w województwie. Powyższe pozwoli na zwiększenie dostępności usług specjalistycznych i prorozwojowych na rzecz MŚP

Str. 80

„Wsparta zostanie oferta doradztwa m.in. w zakresie usług proinnowacyjnych, transformacji przemysłowej, komercjalizacji wyników badań czy ochrony własności intelektualnej.”

„Nastąpi wdrożenie systemu popytowego oferującego bony dla przedsiębiorstw na zakup akredytowanych usług doradczych, w tym: usług proinnowacyjnych, zaawansowanych usług specjalistycznych oraz usług z zakresu transformacji cyfrowej, co umożliwi zwiększenie podaży i popytu na zaawansowane usługi oferowane dla sektora MŚP.”

Str. 86

„Przewiduje stworzenie mechanizmów popytowych w zakresie świadczenia usług IOB na rzecz MŚP, gdzie wsparcie będzie odpowiadać zapotrzebowaniu rynkowemu. Powyższe wpłynie na zwiększenie popytu na usługi proinnowacyjne i przyspieszenie procesu transformacji gospodarczej.”

Używa się tu wymiennie określenia usług, jako: proinnowacyjne, zaawansowane, specjalistyczne, prorozwojowe. Należy zdecydować się na jedno określenie korespondujące z systemem wsparcia na poziomie krajowym. Należy definiować ustalone pojęcie/pojęcia odnoszące się do wsparcia doradczego (z opisu powinno wynikać jasno, jaki zakres merytoryczny wsparcia doradczego ma być oferowany przedsiębiorcom).

Proponujemy zaoferowanie firmom kompleksowego wsparcia doradczego, które mogłyby składać się z wielu komponentów dobieranych indywidualnie pod potrzeby danej firmy, stanowiąc wsparcie w podnoszeniu konkurencyjności i innowacyjności.

Proponujemy przeprowadzenie analizy, dyskusji oraz sformułowania właściwych zapisów w FEKP w tym obszarze przez zespół ds. programowania perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027.

Uzasadnienie:

Pojęcia używane w FEKP powinny być jednoznaczne i przejrzyste, używane w sposób analogiczny w całym dokumencie. Dla uzyskania przejrzystości FEKP dla odbiorców i uniknięcia problemów interpretacyjnych na etapie wdrażania programu konieczne jest zdefiniowanie pojęcia wsparcia doradczego dla firm (lub podziału rodzajów wsparcia doradczego i ich zdefiniowanie), a następnie używanie jednolitego nazewnictwa.

Przykładowo sformułowania ze str. 80 FEKP sugerują, że usługi z zakresu transformacji cyfrowej, transformacji przemysłowej czy komercjalizacji nie są zaliczane do usług proinnowacyjnych, zaawansowanych, czy specjalistycznych.

Kompleksowość usługi może polegać na tym, że rozpoczynałaby się audytem innowacyjności rozumianym, jako ocena firmy w zakresie możliwości i potrzeb wdrożenia nowego lub istotnie ulepszonego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszonego procesu, nowej metody marketingowej lub nowej metody organizacyjnej w przyjętych przez przedsiębiorstwo zasadach działania, w organizacji miejsca pracy lub w stosunkach z otoczeniem. Z audytu wynikłaby diagnoza potrzeb rozwojowych. Następnie w ramach usługi doradczej realizowane byłyby wybrane komponenty wynikające z tejże diagnozy, które związane będą z takimi zagadnieniami jak chociażby finanse, marketing, nowe technologie, zarządzanie zasobami ludzkimi, organizacja firmy. Jednym z komponentów mogłoby być przykładowo doradztwo w pozyskaniu finansowania (zwrotnego lub bezzwrotnego) zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych przedsiębiorstwa. Usługa powinna zawierać także komponenty umożliwiające doradztwo we wdrażaniu innowacji w przedsiębiorstwie.

Treść uwagi 2:

str 31-36

W projekcie FEKP zamieszczono następujące informacje dotyczące zakładanych form wsparcia:

Str. 31-32

„W ramach programu wsparcie udzielane będzie w formie dotacji, instrumentu finansowego lub w formie mieszanej.

Co do zasady projekty generujące dochody lub oszczędności będą wspierane za pomocą instrumentów finansowych.

W obszarach, w których projekty nie będą generowały dochodu, a stworzone usługi będą usługami publicznymi świadczonymi nieodpłatnie (niekomercyjnie), przez podmioty publiczne zastosowanie znajdzie wsparcie dotacyjne. Takie wsparcie będzie stosowane również wtedy, gdy konieczne będzie wygenerowanie silnej zachęty do realizacji przedsięwzięć innowacyjnych, obarczonych wysokim ryzykiem inwestycyjnym lub uzasadnione interesem społecznym.

Uzupełniające zastosowanie instrumentów mieszanych będzie miało miejsce w sytuacji, gdy

inwestycje, nie generują wystarczających zysków ekonomicznych, aby były rentowne bez dodatkowego wsparcia, a ich wpływ na realizację polityk publicznych jest istotny.”

Str. 36

„Zgodnie z projektem UP oraz analizą potrzeb inwestycyjnych i form wsparcia w woj. kuj-pom, w tym w zakresie możliwości zastosowania instrumentów finansowych, finansowanie dotacyjne będzie oferowane dla projektów najbardziej innowacyjnych i ryzykownych.”

Brakuje tu wyjaśnienia pojęć: dotacji, instrumentu finansowego i formy mieszanej. Trudno stwierdzić, jak ma funkcjonować forma mieszana oraz z udziałem których pośredników (banki komercyjne? instytucje pożyczkowe?).

Proponujemy przeprowadzenie analizy, dyskusji oraz sformułowania właściwych zapisów w FEKP w tym obszarze przez zespół ds. programowania perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027

Uzasadnienie:

Zdefiniowanie i wyjaśnienie ww. pojęć jest istotne dla spójnej interpretacji dokumentu FEKP przez wszystkich jego odbiorców. Należy mieć na uwadze, iż dla przedsiębiorców ustalenie różnic pomiędzy poszczególnymi formami wsparcia nie jest oczywiste.

Treść uwagi 3:

str 31-36

Gdy chodzi o wsparcie w formule dotacyjnej to, zgadzając się z zarysowanym kierunkiem – wsparcie przedsięwzięć innowacyjnych i obciążonych największym ryzykiem – niezbędnym byłoby sprecyzowanie, co kryje się pod tymi terminami. Dotacja powinna znaleźć zastosowanie w następujących obszarach:

- wsparcie wdrożenia wyników prac B+R,
- wsparcie projektów o wysokim poziomie innowacyjności w danej branży (prowadzących do rozwoju nowych obszarów i modeli funkcjonowania firm etc.)

Jeżeli chodzi o formułę, w jakiej należałoby wykorzystać instrument mieszany (rozumiany, jako łączenie finansowania dłużnego z bezzwrotnym po spełnieniu określonych warunków) to wydaje się, że na poziomie regionalnym zasadnym byłoby uruchomienie wsparcia o konstrukcji zbliżonej do obecnie stosowanego kredytu na innowacje. Tego typu wsparcie cieszy się bowiem dużym zainteresowaniem ze strony przedsiębiorców, a udział pośredników zapewnia jego szybką obsługę. Wykorzystanie zatem formuły zbliżonej do tego typu wsparcia pozwoliłoby wykorzystać fakt jego znajomości zarówno na poziomie samych pośredników, jak i przedsiębiorców. Przy czym element dotacyjny nie musiałby być obsługiwany bezpośrednio przez pośrednika finansowego. Zgodnie ze stanowiskiem KE dysponowanie częścią dotacyjną mogłoby następować na poziomie menadżera funduszu funduszy.

W końcu, gdy chodzi o zakres wsparcia w formule mieszanej to wydaje się, że jej zakres zastosowania powinien być bardzo szeroki. Stąd niepokojące jest stwierdzenie zawężające stosowanie formy mieszanej do inwestycji, które nie generują wystarczających zysków i rentowności. Stosowne ramy prawne umożliwiają bowiem zastosowanie instrumentów mieszanych między innymi w celu zwiększenia efektów realizowanej polityki publicznej. Tak szerokie zakreślenie możliwości wykorzystania instrumentów mieszanych otwiera przez Instytucją Zarządzającą RPO możliwość

szerokiego sięgnięcia po ten rodzaj wsparcia, zwłaszcza w obszarze wspierania innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz transformacji cyfrowej, a także niskoemisyjnej gospodarki działającej w obiegu zamkniętym.

W końcu gdy chodzi o „czyste” instrumenty finansowe (instrumenty dłużne - pożyczki i poręczenia) to popieramy podejście, aby ich wykorzystanie ograniczyć do projektów inwestycyjnych przedsiębiorstw, nakierowanych na wprowadzenie nowych i/lub ulepszonych wyrobów czy usług do oferty przedsiębiorstwa.

Proponujemy przeprowadzenie analizy, dyskusji oraz sformułowania właściwych zapisów w FEKP w tym obszarze przez zespół ds. programowania perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027

Uzasadnienie:

Należy mieć na uwadze, że środki finansowe w postaci pożyczek i poręczeń funkcjonują już na rynku dzięki znaczącemu dokapitalizowaniu w poprzednich perspektywach finansowych (2007-2013 i 2014-2020). Wydaje się, że przy niewielkiej alokacji na rozwój firm w perspektywie 2021-2027 należy w pierwszej kolejności intensyfikować korzystanie z kapitału, który jest już w obrocie, a w ramach FEKP wykorzystać możliwości formalne dla wprowadzenia wsparcia bezzwrotnego.

Wsparcie w formie bezzwrotnej zwiększa skłonność firm do finansowania innowacyjnych projektów. Ma też znaczenie w zapewnieniu zrównoważonej odbudowy gospodarki po pandemii COVID-19 i uniknięciu pogłębiania się asymetrii we wzroście gospodarczym w odniesieniu do innych regionu.

Dlatego należy zwiększyć finansowanie w formie dotacji lub założyć co najmniej większy udział instrumentów mieszanych (łącznie finansowanie dłużne z bezzwrotnym) z zachęcającym poziomem umorzenia kapitału, zwłaszcza w obszarze transformacji cyfrowej i niskoemisyjnej, gdzie region kujawsko-pomorski diagnozuje znaczące deficyty.

Przykładowo z zapisów programu krajowego Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 wynika, że wsparcie w formie dotacji będzie kierowane na projekty innowacyjne i powiązane z nimi działania dotyczące transformacji cyfrowej i transformacji niskoemisyjnej. Przewiduje się tu dodatkowo wsparcie w formie mieszanej dla wdrażania nowych technologii i transformacji w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego. Być może należy w FEKP również podejść do organizacji wsparcia modułowo i przewidzieć element wsparcia bezzwrotnego (w formie dotacji lub umorzenia towarzyszącego finansowaniu dłużnemu) dla przedsiębiorców, którzy wykażą kontynuację działań innowacyjnych i powiązanie przedsięwzięcia z rozwojem innowacyjnym firmy.

Treść uwagi 4:

str. 34-36, str. 80, str. 82, str. 83

W projekcie FEKP zamieszczono następujące informacje dotyczące wsparcia transformacji cyfrowej przedsiębiorstw:

str. 34-36

„Należy w danym miejscu nadmienić, że wsparcie przedsiębiorstw w kierunku ucyfrowienia i transformacji w kierunku wdrażania nowych modeli biznesowych poprzez procesy automatyzacji i robotyzacji, wstępnie zostało przewidziane do realizacji za pomocą instrumentów finansowych w ramach celu szczegółowego (iii). Powyższe działanie umożliwi unifikację instrumentów finansowych oferowanych przedsiębiorcom.”

„Aktualny poziom ucyfrowienia przedsiębiorstw w regionie jest nadal niewystarczający w stosunku do potrzeb i następującej transformacji cyfrowej gospodarki, w tym w związku z pandemią COVID-19. Należy zatem podjąć kroki w celu zwiększenia wsparcia m. in. dla przedsiębiorstw wdrażających wysoko specjalistyczne rozwiązania cyfrowe.”

Str. 80

„Transformacja w kierunku nowoczesnych modeli biznesowych w przedsiębiorstwach, będzie wspierana przede wszystkim w formie zwrotnej.”

Str. 82

„Łączenie dotacji oraz instrumentów finansowych w ramach jednej operacji będzie dotyczyło inwestycji w szczególności ukierunkowanych na ucyfrowienie oraz transformację w kierunku wdrażania nowych modeli biznesowych m.in. poprzez procesy automatyzacji i robotyzacji produkcji oraz nowych produktów dla rynku (co najmniej regionalnego) lub wdrażania wyników prac B+R.”

Z jednej strony wskazuje się tu na znaczącą potrzebę wsparcia firm w obszarze transformacji cyfrowej. Z drugiej przewiduje się w większości zapisów wsparcie zwrotne – instrumenty finansowe. Rekomendujemy co najmniej wprowadzenie formy mieszanej, a nawet rozważenie dotacji dla tego obszaru.

Na str. 82 wskazuje się dla transformacji cyfrowej już formę mieszaną, co pokazuje, iż projekt FEKP nie jest spójny w tym obszarze.

Forma mieszana powinna uwzględniać znaczący poziom części bezzwrotnej, co będzie motywowało firmy do realizacji przedsięwzięć w tym obszarze.

Uzasadnienie:

Jednym z pięciu celów unijnej polityki spójności na lata 2021-2027 jest „bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa”, której zbudowanie będzie możliwe m.in. dzięki transformacji cyfrowej przedsiębiorstw. Zmotywowanie przedsiębiorców do realizacji przedsięwzięć w tym obszarze wymaga szczególnego podejścia. Instrumenty finansowe nie będą stanowiły impulsu do wzrostu działań w tym obszarze. Trzeba mieć na uwadze również to, iż realizacja przedsięwzięć zmierzających do transformacji cyfrowej w firmach w wielu przypadkach nie przyniesie szybko zwrotu z inwestycji. Dlatego wskazane jest zastosowanie tu co najmniej formy mieszanej. Takie podejście prezentuje też projekt Umowy Partnerstwa.

Treść uwagi 5:

Str. 83

Wskazano alokację na Cyfryzację MŚP (w tym handel elektroniczny, e-biznes i sieciowe procesy biznesowe, ośrodki innowacji cyfrowych, żywe laboratoria, przedsiębiorcy internetowi i przedsiębiorstwa ICT typu start-up, usługi B2B) tylko na poziomie 5 100 000 euro. Rekomendujemy zwiększenie tej alokacji.

Uzasadnienie:

To zbyt niska alokacja dla przeprowadzenia transformacji cyfrowej przedsiębiorstw w regionie kujawsko-pomorskim. Należy mieć na uwadze, iż w regionie kujawsko-pomorskim nie skorzystano z

możliwości wsparcia cyfryzacji firm z Inicjatywy REACT – EU. Zatem program FEKP powinien to rekompensować.

Inicjatywa REACT – EU ma zapewniać dodatkowe wsparcie gospodarki w kryzysie wynikającym z pandemii COVID 19. Środki z tego pakietu mogły być wykorzystane w czterech obszarach: ochronie zdrowia, efektywności energetycznej, cyfryzacji oraz wsparciu przedsiębiorstw. Niestety Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zawęził wykorzystanie tych środków do wsparcia przedsięwzięć w obszarze zdrowia i gospodarki niskoemisyjnej.

Należy pamiętać o tym, że to jednak przedsiębiorcy wpływają najsilniej swoją aktywnością na wdrażanie strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego. Stąd ich potrzeby rozwojowe powinny być traktowane priorytetowo i uzyskać adekwatny wymiar alokacji w FEKP.

Treść uwagi 6:

W projekcie FEKP zamieszczono następujące informacje dotyczące wsparcia transformacji niskoemisyjnej przedsiębiorstw:

Str. 40

„W ramach celu szczegółowego brana jest pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych w ramach wsparcia projektów zwiększających efektywność energetyczną w sektorze mieszkaniowym i firmach sektora MŚP oraz modernizacji oświetlenia ulicznego.”

Str. 41

„Wsparcie w formie instrumentów finansowych przewidziane jest w ramach rozwoju małych instalacji OZE (jednostki wraz z przyłączeniem do sieci) oraz projektów z zakresu realizacji instalacji OZE na potrzeby własne w przedsiębiorstwach.”

Str.44

„Obszarem, w którym warto rozważyć wykorzystanie instrumentów zwrotnych jest wsparcie przedsiębiorstw, mające na celu ich transformację w kierunku GOZ.”

Str. 94

„W ramach celu szczegółowego brana jest pod uwagę możliwość zastosowania instrumentów finansowych w ramach wsparcia projektów zwiększających efektywność energetyczną w sektorze mieszkaniowym i firmach sektora MŚP oraz modernizacji oświetlenia ulicznego.”

Str. 98

„Wsparcie w formie instrumentów finansowych przewidziane jest w ramach rozwoju małych instalacji OZE (jednostki wraz z przyłączeniem do sieci) oraz projektów z zakresu realizacji instalacji OZE na potrzeby własne w przedsiębiorstwach.”

Str. 114

„Obszarem, w którym warto rozważyć wykorzystanie instrumentów zwrotnych jest wsparcie przedsiębiorstw, mające na celu ich transformację w kierunku GOZ.”

Z jednej strony wskazuje się tu na znaczącą potrzebę wsparcia firm w tym obszarze. Z drugiej przewiduje się w większości zapisów wsparcie zwrotne – instrumenty finansowe. Rekomendujemy co najmniej wprowadzenie formy mieszanej, a nawet rozważenie dotacji.

Forma mieszana powinna uwzględniać znaczący poziom części bezzwrotnej, co będzie motywowało firmy do realizacji przedsięwzięć w tym obszarze.

Uzasadnienie:

Jednym z pięciu celów unijnej polityki spójności na lata 2021-2027 jest „bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa”, której zbudowanie będzie możliwe m.in. dzięki transformacji niskoemisyjnej przedsiębiorstw.

Zmotywowanie przedsiębiorców do realizacji przedsięwzięć w tym obszarze wymaga szczególnego podejścia. Instrumenty finansowe typu pożyczka nie będą stanowiły impulsu do wzrostu działań w tym obszarze. Trzeba mieć na uwadze również to, iż realizacja przedsięwzięć zmierzających do transformacji niskoemisyjnej w firmach w wielu przypadkach nie przyniesie szybko zwrotu z inwestycji. Dlatego wskazane jest zastosowanie tu co najmniej formy mieszanej. Takie podejście prezentuje też projekt Umowy Partnerstwa.

Treść uwagi 7:

Str. 70

Propozycja zmiany brzmienia CELU SZCZEGÓŁOWEGO 1(I): „**WZMACNIANIE POTENCJAŁU BADAWCZEGO I INNOWACYJNEGO ORAZ WYKORZYSTYWANIE I ROZWÓJ ZAAWANSOWANYCH TECHNOLOGII.**”

Uzasadnienie:

W obecnym sformułowaniu **celu 1(I)** użyto określenia „**zdolności badawcze i innowacyjne**”, które jest mało precyzyjne, nie ma również definicji encyklopedycznej (np. w Encyklopedii Zarządzania) oraz nie jest używane w publikacjach i literaturze przedmiotu.

Powszechnie używanym jest pojęcie „**zdolności produkcyjnych**” definiowane jako: **Zdolność** (moc) **produkcyjna** (wydajność) oznacza maksymalną ilość produktu, jaka może zostać wytworzona w określonym czasie (D. Waters 2001). Tego określenia nie da się „aproxymować” na **zdolności badawcze i innowacyjne** przyjmując, że będzie się ono odnosiło do **zasobów i możliwości badawczych i innowacyjnych**. Sformułowanie „**zdolności badawcze i innowacyjne**” odczytane wprost, odnosi się bardziej do „umiejętności badawczych” niż do zasobów w rozumieniu całego potencjału obejmującego również infrastrukturę badawczo-laboratoryjną.

Sformułowanie celu jako „**wykorzystywanie zaawansowanych technologii**” wydaje się być nie do końca jasne co do intencji i zawężające w odniesieniu do całokształtu zagadnień dotyczących nowych technologii i produktów. **Może to oznaczać** podejście traktujące wykorzystywanie zaawansowanych technologii jako cel sam w sobie – np. wyłącznie zakup licencji bez opcji opracowywania i rozwijania zaawansowanych technologii oraz produktów.

Alternatywnie rozpatrywano również następujące sformułowania celu, biorące pod uwagę nie do końca jasne, w obecnym brzmieniu, użycie słowa „wykorzystywanie”:

- CEL SZCZEGÓŁOWY 1(I): **ROZWIJANIE I WZMACNIANIE POTENCJAŁU BADAWCZEGO I INNOWACYJNEGO ORAZ ZDOLNOŚCI W ZAKRESIE WYKORZYSTYWANIA ZAAWANSOWANYCH TECHNOLOGII.**

- CEL SZCZEGÓŁOWY 1(I): **WZMACNIANIE POTENCJAŁU BADAWCZEGO ORAZ WDRAŻANIE INNOWACYJNYCH PRODUKTÓW I ZAAWANSOWANYCH TECHNOLOGII.**

Treść uwagi 8:

Str. 70

Propozycja zmiany treści **Celu wsparcia**: „Wzmacnianie potencjału badawczego i innowacyjnego oraz wykorzystywanie i rozwój zaawansowanych technologii, prowadzące do przyspieszenia procesu transformacji gospodarki województwa oraz wzrostu konkurencyjności regionalnych przedsiębiorstw.”

Uzasadnienie:

Zmiana jest konsekwencją propozycji zmiany brzmienia CELU SZCZEGÓŁOWEGO 1(I) oraz próbą bardziej precyzyjnego sformułowania celu wsparcia.

Sformułowanie „*wpierania* wzrostu wydajności gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego” oprócz błędu literowego zawiera bardzo nieprecyzyjne określenie „wzrostu **wydajności gospodarki województwa**”, które nie jest definiowane encyklopedycznie (Encyklopedia Zarządzania) oraz nieużywane w publikacjach i przedmiotowej literaturze.

W odniesieniu do gospodarki pojęcie wydajności jest najczęściej wiązane z **wydajnością pracy lub produktywnością pracy** definiowaną jako - wartość produkcji wytworzonej w danym okresie przez jednego pracującego.

Proponujemy zastąpienie użytego sformułowania odniesieniem do **przyspieszenia transformacji gospodarki województwa** jako bardziej oddającego charakter oczekiwanych skutków wsparcia niż „wzrost wydajności gospodarki”.

Treść uwagi 9:

Str. 70

Proponowana treść zmiany w sformułowaniu dotyczącym wspieranych projektów:

„Wsparciem zostaną objęte projekty ~~niezbędne do dalszego budowania potencjału regionu w zakresie wsparcia działalności badawczo-rozwojowej~~ **zwiększające potencjał badawczo-rozwojowy regionu oraz tworzące system wspomagający działalność firm w tym zakresie.**”

Uzasadnienie:

Sformułowanie „**wsparcie** projektów niezbędnych do dalszego budowania potencjału regionu w zakresie **wsparcia** działalności badawczo rozwojowej”, a w tym określenie „**potencjał regionu w zakresie wsparcia** działalności badawczo rozwojowej” wydaje się ujmować problem w niewłaściwej kolejności. W pierwszej kolejności chodzi bowiem o **potencjał badawczo-rozwojowy regionu**, a w drugiej o „**tworzenie systemu wspomagającego przedsiębiorstwa**”.

Treść uwagi 10:

Str. 70

Proponowana treść zmiany w sformułowaniu dotyczącym projektów B+R:

„W zakresie projektów badawczo-rozwojowych ukierunkowanych na wzrost innowacyjności gospodarki pomoc skierowana zostanie na: prowadzenie działalności B+R przez przedsiębiorstwa, wdrażanie wyników prac B+R i innowacji przez MŚP, rozwój systemu proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorców świadczonych przez IOB w obszarze B+R ~~oraz~~, wsparcie **rozwoju** infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach oraz ~~jednostkach naukowych~~ **organizacjach prowadzących badania i upowszechniających wiedzę**. Ważnym elementem planowanych przedsięwzięć jest wsparcie przedsiębiorstw w zakresie **rozwoju współpracy oraz zlecenia organizacjom prowadzącym badania zlecenia** wykonania prac badawczo-rozwojowych ~~w jednostkach naukowych~~. Jest to istotna pomoc dla tych przedsiębiorców, którzy nie **planują chcą bądź nie potrzebują tworzenia i rozwijania własnego zaplecza** B+R ~~w swoim zakresie oraz nie są zdolni do prowadzenia prac B+R~~.

Uzasadnienie:

W celu uniknięcia nieporozumień związanych z interpretacjami i stosowaniem różnych definicji: „jednostek naukowych”, „jednostek badawczych”, „jednostek badawczo-rozwojowych”, „organizacji badawczych”, „instytutów badawczych”, „centrów badawczo-rozwojowych”... proponujemy stosowanie jednego określenia „**organizacji prowadzących badania i upowszechniających wiedzę**” w rozumieniu art. 2 pkt 83 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.

Określenie „przedsiębiorstwa, które **nie chcą** bądź **nie potrzebują** rozwijania infrastruktury B+R w swoim zakresie oraz **nie są zdolni** do prowadzenia prac B+R” jest mało trafnym opisem występowania takiej sytuacji. Zwłaszcza użycie słowa „nie chcą” jest mało adekwatne na określenie czynników decydujących o strategicznych wyborach firm dotyczących ich rozwoju.

Treść uwagi 11:

Str. 70

Proponowana treść zmiany w sformułowaniu dotyczącym zaplecza B+R oraz prowadzenia i zlecenia prac B+R:

„Planowane rodzaje działań:

- tworzenie i rozwój zaplecza B+R przedsiębiorstw;
- rozwój infrastruktury **organizacji prowadzących badania** ~~badawczo-rozwojowej organizacji badawczych prowadzących w ramach~~ działalności gospodarczej (modernizacja **obiektów i zwiększeniu potencjału infrastruktury**, zakup aparatury i urządzeń laboratoryjnych oraz wartości niematerialnych i prawnych, na bazie których planowane jest prowadzenie działalności B+R na rzecz przedsiębiorstw oraz **usług, zwłaszcza szkoleniowych**, w zakresie wykorzystania nabytej **aparatury, oprogramowania i urządzeń laboratoryjnych infrastruktury**);
- **prowadzenie** prac badawczo-rozwojowych realizowanych przez przedsiębiorstwa lub ich konsorcja mających na celu opracowanie nowych produktów/usług, procesów lub też wprowadzenie znaczących ulepszeń do istniejących produktów/usług, procesów oraz wdrożenie wyników prac B+R i innowacji

przez przedsiębiorstwa. ~~Osiągnięcie wyższego poziomu innowacji w przedsiębiorstwach w kolejnych krokach po wykonaniu prac B+R wymaga kompleksowości wsparcia, uzupełnionego również o wdrażanie wyników prac B+R w gospodarce regionu.~~ **Zakładane jest dofinansowywanie kompleksowych przedsięwzięć oraz udzielanie wsparcia na wszystkich etapach realizacji projektów od badań do wdrożenia na rynek.** Elementem uzupełniającym ~~w ramach~~ kompleksowych projektów ~~wspierania realizowane przez~~ innowacyjne przedsiębiorstwa i ośrodki innowacji może być wsparcie rozwoju kompetencji i umiejętności kadry badawczej **wykorzystywanych** przy realizacji prac B+R.;

– zakup **przez przedsiębiorstwa** prac badawczo-rozwojowych w organizacjach prowadzących badania i upowszechniających wiedzę ~~przez przedsiębiorstwa.~~

Wsparcie publicznej infrastruktury badawczej możliwe będzie pod warunkiem, że spełnia jeden z poniższych warunków: stanowi element lub całość **infrastruktury badawczej organizacji badawczych** spoza Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej (o wysokim potencjale badawczym) lub służy realizacji agendy badawczej, której zakres jest zgodny z regionalną inteligentną specjalizacją i został uzgodniony w ramach kontraktu programowego.”

Uzasadnienie:

W celu uniknięcia nieporozumień związanych z interpretacjami i stosowaniem różnych definicji : „jednostek naukowych”, „jednostek badawczych”, „jednostek badawczo-rozwojowych”, „organizacji badawczych”, „centrów badawczo-rozwojowych”... proponujemy stosowanie jednego określenia **„organizacji prowadzących badania i upowszechniających wiedzę”** w rozumieniu art. 2 pkt 83 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014r.

Treść zdania: „Osiągnięcie wyższego poziomu innowacji w przedsiębiorstwach w kolejnych krokach po wykonaniu prac B+R wymaga kompleksowości wsparcia, uzupełnionego również o wdrażanie wyników prac B+R w gospodarce regionu”, jest niejasna i budzi wątpliwość dotyczącą wyrażonego nim wskazania lub wymagania.

Treść uwagi 12:

Str. 38, 76, 80, 86

Sugestia dokonania zmian w sformułowaniu opisów i celów 1(II), 1(III) oraz 1(IV) po opublikowaniu Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji 2021+, której treść stanowi jedyną wiążącą podstawę do kompleksowej weryfikacji zapisów w tej części projektu FEKP. Brak dostępu do projektu Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji 2021+ uniemożliwia przeprowadzenie kompleksowej analizy i sprecyzowania adekwatnych uwag.

Uzasadnienie:

Sformułowanie celów i ich opisów w dokumentach takich jak FEKP powinno być wyjątkowo staranne, ponieważ stanowią będą podstawę dalszych uszczegółowień. Podjęcie kolejnej próby uzyskania bardziej precyzyjnych zapisów, przejrzystej formy tekstu oraz usunięcia wątpliwości interpretacyjnych dotyczących użytych pojęć, uważamy za konieczne.

Brak dostępu do projektu Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji 2021+ uniemożliwia ocenę tego, czy zaprojektowany program w sposób kompleksowy i adekwatny, koresponduje z założonymi celami tej strategii w odniesieniu do potrzeb wynikających z kierunków rozwoju zdiagnozowanych specjalizacji inteligentnych.

Z dotychczasowych obserwacji wynika, iż działania w zakresie Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania w regionie kujawsko-pomorskim były ukierunkowane tylko na formalne uznanie spełnienia takiego obowiązku. Nie są dostępne informacje o: kryteriach weryfikacji i analizy "odkryć", podmiotach decyzyjnych, drogach składania wniosków, dalszych działaniach związanych z wynikami prowadzonych warsztatów, które powinny być jednym z etapów Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania. Informacje te są ważne dla oceny, czy zakres wsparcia przewidziany w FEKP odpowiada założeniom PPO i będzie pomocny w rozwoju wynikających stąd sieci współpracy przedsiębiorstw, organizacji prowadzących badania i upowszechniających wiedzę (w tym uczelni wyższych) i instytucji otoczenia biznesu.

Treść uwagi 13:

W opisie FEKP wskazano:

Str. 76

„Wsparcie przedsiębiorstw w kierunku ucyfrowienia i transformacji na nowe modele biznesowe poprzez procesy automatyzacji i robotyzacji, zgodnie z trendami opisywanymi jako 4 rewolucja cyfrowa zostanie zrealizowane w ramach celu szczegółowego (iii).”

Str. 80

„Wsparcie sektora MŚP wpłynie na dalszą transformację cyfrową, dostosowywanie się do nowych trendów i adaptacji technologii, w szczególności w zakresie automatyzacji, robotyzacji, cyfryzacji i wykorzystywanie zielnej technologii.”

4 rewolucja cyfrowa, nazywana też Przemysłem 4.0 - to szeroka i kluczowa dziedzina (m.in. Internet Rzeczy, Big Data, automatyzacja, robotyzacja, sztuczna inteligencja, wirtualna i rozszerzona rzeczywistość), która nie została tu kompleksowo wyeksponowana.

Uzasadnienie:

Wsparcie przedsiębiorstw w kierunku ucyfrowienia i transformacji na nowe modele biznesowe powinno obejmować wszelkie przedsięwzięcia korespondujące z Przemysłem 4.0.

Treść uwagi 14:

Str. 81

W opisie FEKP wskazano założenie dla polityki terytorialnej, która miałaby obejmować przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury biznesowej:

„W ramach celu szczegółowego brana jest pod uwagę możliwość wykorzystania narzędzi terytorialnych w obszarze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, m.in. w zakresie wspierania tworzenia i rozwoju infrastruktury wspierającej badania i wypracowywanie/testowanie produktów, inkubacji oraz zapewnienia odpowiedniej jakości infrastruktury biznesowej wspierającej rozwój regionalnej gospodarki.”

Proponujemy, aby wyłączyć przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury biznesowej z polityki terytorialnej.

Uzasadnienie:

Istnieje obawa, iż instytucje wdrażające politykę terytorialną – jednostki samorządu terytorialnego, będą ukierunkowane przede wszystkim na inicjowanie i rozwój przedsięwzięć infrastruktury biznesowej zarządzanych przez podmioty zależne, co sprzyja nadzorowi nad ich późniejszym wykorzystaniem i efektywnością. Tymczasem beneficjentem wsparcia w tym obszarze mogą być również instytucje okołobiznesowe niezależne od sektora publicznego.

Treść uwagi 15:

Str. 86-87

W opisie FEKP wskazano:

„Przewiduje się wsparcie działań ośrodka sieciującego i koordynującego procesy powstawania i wykorzystywania infrastruktury niezbędnej dla prowadzenia działalności B+R+I w regionie (w szczególności w obszarze rozwoju przedsiębiorczości akademickiej), stworzenie regionalnej sieci brokerów usług badawczych oraz wsparcie komercjalizacji działalności badawczo-rozwojowej z wykorzystaniem wirtualnej platformy agregującej ofertę jednostek naukowych.”

Zakładamy, iż chodzi tu o Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo – Technologiczne Sp. z o.o. im. prof. Czocharskiego, które ma koncentrować swoją działalność na budowie efektywnych sieci współpracy jednostek naukowych i instytucji otoczenia biznesu, a docelowo na wsparciu przedsiębiorców w opracowaniu i wdrażaniu innowacji. Z zakresu przedsięwzięcia zaprezentowanego w „Programie rozwoju gospodarczego” wynika powstanie nowej w regionie infrastruktury B+R, która ma być wykorzystywana do opracowania innowacji.

W odniesieniu do wdrażania innowacji przewiduje się jednak – jak widać również w opisie FEKP - jedynie działania informacyjne, zwłaszcza wirtualną platformę, co jest założeniem zdecydowanie niewystarczającym i niewykorzystującym potencjału instytucji otoczenia biznesu doświadczonych w transferze wiedzy i komercjalizacji technologii (wykonujących na potrzeby firm doradztwo proinnowacyjne).

Sugerujemy rozszerzenie opisu (str. 86) dotyczącego działań ośrodka sieciującego i koordynującego procesy powstawania i wykorzystywania infrastruktury B+R – o sformułowanie odnoszące się do współpracy w zakresie transferu wiedzy i komercjalizacji technologii z regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu budującymi pogłębione relacje z przedsiębiorcami i dostarczającymi im doradztwa proinnowacyjnego.

Uzasadnienie:

Tworzenie i wykorzystywanie nowej infrastruktury B+R powinno korespondować z realizacją planu działania z określonymi wskaźnikami wdrożenia innowacji w regionalnych przedsiębiorstwach. Istotne tu będzie wykorzystanie relacji z instytucjami otoczenia biznesu skupiającymi przedsiębiorców (zwłaszcza klastrami), które realizują doradztwo proinnowacyjne.

Treść uwagi 16:

Str. 92, 93

Propozycja wprowadzenia w opisie celu 2(I) zapisu dotyczącego odrębnej puli środków przeznaczonych na **projekty łączące wdrożenie na rynek przez regionalne firmy innowacyjnych produktów z ich wykorzystaniem w konkretnych przedsięwzięciach z zakresu efektywności energetycznej i redukcji gazów cieplarnianych**. Tego typu projekty mogłyby być realizowane również w konsorcjach.

Uzasadnienie:

Komisja Europejska upowszechnia nową, transformacyjną narrację, dopasowującą Inteligentne Specjalizacje z Agendą ONZ 2030 i Europejskim Zielonym Ładem przez ukierunkowanie na Cele Zrównoważonego Rozwoju i łączenie różnych poziomów polityki w celu osiągnięcia niezbędnych przekształceń w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Podkreśla się rolę spójności i koordynacji polityki w procesach transformacji oraz przedstawia podejścia mające za zadanie zwiększenie spójności polityki w celu wykorzystania synergii i złagodzenia kompromisów między różnymi celami, dzięki skupieniu się na kwestiach środowiskowych.

Obecnie Komisja Europejska, we współpracy z interesariuszami i władzami publicznymi, dyskutują o możliwych transformacjach S3 w kierunku Strategii Inteligentnej Specjalizacji Zrównoważonego Rozwoju (S4) dla krajów, regionów, miast i partnerstw ponadnarodowych. **S4 może stać się kluczowym podejściem w działaniach UE w sprawie nauki, technologii i innowacji (STI)**, wspierać ożywienie społeczno-gospodarcze i osiągnięcie zrównoważonego, odpornego, sprawiedliwego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu.

Łączenie projektów realizowanych w obszarze celów szczegółowych 1(I) i 1(III) z przedsięwzięciami w obszarze celu 2(I) może być także pewną formą rekompensaty za stosunkowo niewielki poziom funduszy kierowanych w perspektywie finansowej 2021-2027, do regionalnych przedsiębiorstw na rozwój i innowacje, w postaci swoistego impulsu popytowego.

Zaproponowane wyżej projekty mogą być ważną bazą do przygotowywania zamówień przedkomercyjnych. To innowacyjny instrument zamówień publicznych, stworzony po to, by angażować sferę B+R oraz MŚP w tworzenie rozwiązań odpowiadających na ważne wyzwania społeczne zgłaszane przez sektor publiczny. W trakcie procesu zamówień przedkomercyjnych kilka niezależnych podmiotów może opracować koncepcje, a następnie prototypy innowacyjnych rozwiązań, które w przyszłości pozwolą rozwiązać ważny społeczny problem lub odpowiedzą na istotną potrzebę.

Treść uwagi 17:

Str. 86

Z opisu FEKP trudno ostatecznie wywnioskować, jakie podmioty mają podlegać akredytacji.

Raz sugeruje się klastry, kolejno instytucje otoczenia biznesu. Innym razem instytucje otoczenia biznesu (wyłącznie działające non profit na rzecz wsparcia MSP) oraz ośrodki badawcze. Wymaga to uporządkowania i jasnego zdefiniowania.

Najczęściej wskazuje się tu na objęcie akredytacją IOB, nie definiując zakresu merytorycznego świadczonych usług. Projektowane kryteria akredytacji są nieznanne (powinny zostać wcześniej uzgodnione ze środowiskiem gospodarczym). Nieznana jest jednostka akredytująca. Jej wybór powinien być poprzedzony konsultacjami z przedsiębiorcami i innymi zainteresowanymi stronami.

Powyższe wymaga doprecyzowania.

Uzasadnienie:

Akredytacja IOB może być skutecznym narzędziem profesjonalizacji i standaryzacji systemu, natomiast z zaprezentowanego opisu przedsięwzięcia trudno wywnioskować planowany sposób i długofalowy cel jej realizacji.

Akredytacje służą budowaniu zaufania do podmiotów i standaryzacji usług.

Treść uwagi 18:

Str. 86-87

Proponujemy dodanie działania dotyczącego utworzenia i funkcjonowania sieci instytucji otoczenia biznesu.

Powinno zostać zawarte działanie skupiające się na budowie sieci IOB (zarówno zależnych od samorządu, jak i niezależnych, takich jak np.. izby przemysłowo - handlowe, związki pracodawców, klastry) i zapewnieniu jej funkcjonowania. W ramach tego działania powinien powstać regulamin (lub statut w przypadku stowarzyszenia) działania regionalnej sieci IOB, w którym zawarte byłby między innymi wymogi formalne i merytoryczne wraz z opisem sposobu ich weryfikacji, które muszą spełniać instytucje chcące być członkami sieci (akredytacja). Przedsięwzięcie to powinno być realizowane w systemie ciągłym. W ramach przedsięwzięcia powinny być przewidziane szkolenia dla personelu członków sieci dotyczące zagadnień istotnych dla rozwoju firm, a na bieżąco diagnozowanych przez Regionalne Obserwatorium Gospodarcze. Powinny być też zapewnione okresowe spotkania przedstawicieli IOB z sieci w celu networkingu, wzajemnej wymiany doświadczeń i inicjowania projektów. Sieć powinna mieć zapewnioną spójną promocję (opartą m.in. o internetowy portal informacyjny integrujący ofertę IOB oferujących szkolenia i doradztwo, informacje o analizach ROG, RIS, ofertę instytucji wdrażających w systemie).

Uzasadnienie:

System akredytacji jest tylko jednym z kroków do budowy sieci IOB. Poprzez samą akredytację nie zbuduje się powiązań między IOB skutkujących utworzeniem i rozpoczęciem funkcjonowania sieci.

Sieć IOB wzmocni przepływ wiedzy w regionie sprzyjający specjalizacjom inteligentnym, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości. IOB działające w sieci będą wzmacniać się wzajemnie poprzez wsparcie w wykonywaniu usług, w zależności od specjalizacji.

Treść uwagi 19:

Str. 86

W opisie FEKP wskazano informacje dotyczące akceleracji:

„Zaprogramowane działania na rzecz realizacji pilotażowego programu akceleracyjnego oraz kontynuacji instrumentu kapitałowego, będą wspomagać rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości. Pilotażowy program

akceleracyjny przewiduje wsparcie w postaci inkubacji, doradztwa oraz networkingu dla start-upów oraz nawiązanie współpracy z dużymi przedsiębiorstwami. Powyższe umożliwi włączenie młodych firm o wysokim potencjale technologicznym w łańcuchy dostaw oraz wdrożenie innowacyjnych produktów.”

Opis ten należy rozszerzyć, wskazując, iż realizacja programu akceleracyjnego pozwoli na oddolne inicjowanie i przeprowadzenie przedsiębiorczego odkrywania kolejnych specjalizacji, integrując potrzeby i strategie rozwojowe startupów, dużych firm i jednostek naukowych (identyfikacja obiecujących obszarów).

Uzasadnienie:

Z realizacji programu akceleracyjnego wynikać będą cenne informacje o rynku i potencjale firm. W ramach programu mogą być realizowane warsztaty sprzyjające ocenie potencjału B+R+I wybranego obszaru gospodarczego, co jest kluczowym działaniem procesu przedsiębiorczego odkrywania.

Treść uwagi 20:

Str. 97

W trakcie prezentacji podczas wysłuchania branżowego wskazano, że realizacja celu szczegółowego odbywać się będzie poprzez wspieranie rozwoju małych instalacji OZE do 500 kWp. Proponuje się dostosować wartość do przepisów krajowych, wskazując łączną moc zainstalowaną nie większą niż 1 MW.

Uzasadnienie:

Zgodnie ze znowelizowaną Ustawą o odnawialnych źródłach energii mała instalacja to taka, której łączna moc zainstalowana jest nie większa niż 1 MW.

Treść uwagi 21:

Str. 97

Proponuje się stworzenie w ramach priorytetu 2 *Czysta energia dla regionu* działania polegającego na dofinansowaniu magazynów energii:

- w formie bezzwrotnej dla samorządów i wielorodzinnych budynków mieszkalnych;
- w formie instrumentu finansowego lub formie mieszanej dla MŚP,

z możliwością realizacji projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Uzasadnienie:

Magazyny energii są przyszłością energetyki zeroemisyjnej i podstawą zielonej transformacji, przed którą stoi polska energetyka. Ich priorytetowym zadaniem będzie bilansowanie systemu elektroenergetycznego w warunkach zmienności wytwarzania. Bez ich udziału mocno utrudnione stanie się funkcjonowanie społeczności energetycznych, np. klastrów energii.

Treść uwagi 22:

Str. 100

Priorytet 2 *Czysta energia dla regionu.*

Proponuje się działania dotyczące dofinansowania stacji ładowania samochodów elektrycznych w formie instrumentu finansowego lub formie mieszanej. Działanie to powinno przewidywać możliwość realizacji projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Uzasadnienie:

Zgodnie z projektem Umowy partnerstwa, obszarem kwalifikującym się do wsparcia z wykorzystaniem instrumentów finansowych lub form mieszanych (np. instrument finansowy z dotacją, pożyczka z umorzeniem lub inne) jest rozwój sieci ładowania pojazdów elektrycznych. W *FEKP* nie przewidziano jednak takiego wsparcia. Porównując analizowany dokument z analogicznymi opracowaniami dla innych regionów, daje się zauważyć, że w takich województwach jak pomorskie, wielkopolskie, mazowieckie czy śląskie wskazuje się do dofinansowania stacje ładowania samochodów elektrycznych. Zgodnie z ustawą o elektromobilności od początku 2022 r. zamówienia publiczne zlecane przez samorządy będą musiały być realizowane przy co najmniej 10% udziale pojazdów elektrycznych lub na gaz. Ponadto ustawa wyznacza obowiązek dotyczący minimalnego poziomu pojazdów niskoemisyjnych we flocie jednostek samorządu terytorialnego oraz urzędów państwowych. Szacowana przez rząd liczba samochodów elektrycznych w roku 2025 to 300 tys. sztuk, dlatego należy zadbać o budowę infrastruktury do ich ładowania, co bez zewnętrznego wsparcia finansowego może być utrudnione. Potrzebny jest efekt zachęty.

W *Projekcie Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027* przytaczane są argumenty za realizacją projektów inwestycyjnych z wykorzystaniem formuły partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). Podstawową zaletą formuły PPP jest jej kompleksowość. Partner prywatny (czyli wykonawca wybrany zgodnie z określonymi procedurami) odpowiada nie tylko za projektowanie, budowę i finansowanie (w całości lub w części) inwestycji, ale również za późniejsze zarządzanie infrastrukturą, za co otrzymuje wynagrodzenie. Dzięki temu formuła PPP zapewnia społeczeństwu dostęp do infrastruktury publicznej w długim okresie, przy zachowaniu umówionej jakości usług i standardów utrzymania. Zastosowanie PPP może wpłynąć na skokowy wzrost inwestycji w samorządach.

Obecnie koszt postawienia jednej stacji ładowania samochodów elektrycznych wynosi ok. 40 tysięcy złotych (z czego połowę stanowią koszty administracyjne). Zakładając optymistycznie, każda z gmin w województwie zdecyduje się na postawienie jednej stacji ładowania, a dodatkowo taka inwestycja zostanie wsparta przez inwestora prywatnego, zaplanowany w projekcie *FEKP 2021-2027* budżet na dofinansowanie taboru transportu publicznego, uszczupli się o zaledwie kilka milionów złotych, a może znacząco przyczynić się do rozwoju elektromobilności na terenie województwa.

Treść uwagi 23:

Str. 122

W celu zapewnienia dostępności transportu publicznego, w szczególności na obszarach peryferyjnych, jak również wyrównania różnic w dostępie do transportu publicznego w całym regionie, zamierza się wspierać działania i rozwiązania to zapewniające:

- wprowadzanie elastycznych systemów transportu (np. liniowy, obszarowy oraz związany z przekazaniem środka transportowego mieszkańcom – autobus obywatelski),
- uruchomienie komunikacji i publicznej regularnej w miejscowościach, które obecnie nie mają dostępu do komunikacji publicznej (np. dwa połączenia dziennie). (FRR)

Ważne jest, aby był szerszy zakres stosowania elastycznych form zapewniania dostępności transportu publicznego. Bardzo istotne jest, aby niezależnie od elastycznych form transportu, zbudować podstawową sieć połączeń regularnych dla wszystkich miejscowości w regionie.

Uzasadnienie:

Obecnie ok 25% miejscowości nie ma dostępu do regularnej komunikacji publicznej – co wynika z badań w niektórych województwach. W niektórych krajach zapewnienie minimalnej regularnej komunikacji publicznej nawet dla małych miejscowości jest obowiązkiem państwa.

Treść uwagi 24:

Str. 136

Zadania przewidziane do realizacji w ramach celu obejmują w szczególności:

- rozwój i dostosowanie regionalnej bazy szpitalnej przede wszystkim w priorytetowych dziedzinach medycyny lub dziedzinach wynikających z potrzeb epidemicznych, zidentyfikowanych na poziomie województwa lub kraju, w tym inwestycje w infrastrukturę,
- wsparcie infrastruktury ambulatoryjnej opieki zdrowotnej i podstawowej opieki zdrowotnej (POZ),
- zapewnienie większej dostępności do poradni ambulatoryjnych,
- wzmocnienie roli ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w dostarczaniu usług zdrowotnych oraz poprawa efektywności i koordynacja opieki zdrowotnej,

(...)

Ambulatoryjna opieka specjalistyczna (AOS) jest tylko jednym z rodzajów świadczeń realizowanych w trybie niestacjonarnym, przez co jest zakresem ograniczającym dostępność do wielu konkursów innym podmiotom realizującym opiekę ambulatoryjną w poradniach, takich jak np. usługi rehabilitacyjne, psychologiczne, psychiatryczne, czy odrębnie kontraktowane.

Proponujemy rozszerzenie zgodnie z powyższym.

Uzasadnienie:

Często są to jedyne konkursy, które umożliwiają uzyskanie wsparcia danego rodzaju, wobec czego ograniczenia podmiotowe wydają się szczególnie niezasadne, gdy np. poradnia rehabilitacyjna nie może uzyskać dofinansowania na zapewnienie dostępności i zwiększenie komfortu realizacji świadczeń wobec osób niepełnosprawnych.

Treść uwagi 25:

Str. 137

Wskazano tu podmioty lecznicze (publiczne, prywatne) udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych; przedsiębiorstwa; jednostki budżetowe; partnerzy prywatni we współpracy z podmiotami publicznymi w przypadku projektów realizowanych w formule partnerstwa publiczno-prywatnego; stowarzyszenia; samorządy gospodarcze i zawodowe; uczelnie wyższe; poradnie pedagogiczno-psychologiczne (publiczne, prywatne).

W powyższym ujęciu nie jest jasne czy beneficjentem mogą być wyłącznie podmioty lecznicze wymienione w danej formie prawnej, czy też wszystkie podmioty lecznicze?

Co do zasady rekomendowane są wszystkie podmioty lecznicze, więc nie ma potrzeby stosowania w opisie pojęć szczegółowych.

Uzasadnienie:

Nie ma potrzeby stosować pojęć szczegółowych, gdy jednocześnie w katalogu znajduje się dana grupa beneficjentów, np. samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej czy podmiot leczniczy, dla którego organem założycielskim jest samorząd zawodowy jest nadal podmiotem leczniczym wykonującym świadczenia opieki zdrowotnej. Do grupy beneficjentów warto dodać uczelnie wyższe, które kształcą na kierunkach medycznych i okołomedycznych, aktywnie uczestnicząc w budowaniu systemu opieki zdrowotnej oraz poradnie pedagogiczno-psychologiczne, które posiadają również odpowiednie zasoby do udzielania świadczeń medycznych.

Wymieniono tu m.in. stowarzyszenia. Jeśli ma pozostać opis szczegółowy podmiotów leczniczych, to wymaga doprecyzowania dlaczego wyłącznie ta forma organizacji pozarządowych została wskazana? Należy mieć na uwadze, że podmiotami prowadzącymi podmioty lecznicze są także fundacje.

Treść uwagi 26:

Str. 140

Wskazano tu ww. opisie, iż potencjalni beneficjenci to „uczelnie zawodowe”. Nie powinno się jednak na etapie tworzenia FEKP zawęzać wsparcia do jednego rodzaju uczelni.

W związku z tym, że ustawa o szkolnictwie wyższym podlega zmianom w zakresie klasyfikacji uczelni, proponujemy, aby zrezygnować ze wskazania, że wsparcie mogą otrzymać tylko uczelnie zawodowe. Wystarczy określić, że będą to uczelnie. Jeszcze lepiej uczelnie publiczne i niepubliczne.

Uzasadnienie:

Należy włączyć w system wszelkie podmioty zorientowane na dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

Treść uwagi 27:

Str. 140

W opisie FEKP wskazano:

„Dla poprawy jakości oraz dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy realizowane będą inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe lub ustawiczne, ukierunkowane m.in. na tworzenie i rozwój warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy, w tym z inteligentnymi specjalizacjami określonymi w RIS. W celu zwiększenia liczby wysoko wykwalifikowanych kadr oraz lepszego dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy wspierane będą projekty dotyczące infrastruktury uczelni zawodowych.”

Uczniowie i studenci odbywają praktyki i staże w przedsiębiorstwach. To tu uczą się zawodu w praktyce. Prosimy o zapisanie możliwości dotowania zakupu sprzętu i urządzeń w przedsiębiorstwach realizujących staże i praktyki.

Uzasadnienie:

Z praktyki funkcjonowania staży i praktyk w przedsiębiorstwach wynika, iż najwięcej uszkodzeń sprzętu dokonują właśnie praktykanci i stażyści.

Treść uwagi 28:

Str. 140

Proponujemy włączenie działania sprzyjającego niedyskryminacji małych podmiotów prywatnych realizujących inwestycje w infrastrukturę edukacyjną.

Uzasadnienie:

Wśród beneficjentów wsparcia tego typu dochodziło dotychczas do marginalizacji prywatnych podmiotów, które często były wykluczane poprzez tworzenie mikrosystemów ponadgminnych i ponadpowiatowych.

Zauważane jest faworyzowanie projektów obejmujących większość powiatów (gmin), najczęściej prowadzonych przez jst. Chodzi o zapobieżenie dyskryminacji np. prywatnych szkół.

Treść uwagi 29:

Str. 141

Tabela Wskaźniki produktu nie zawiera liczby wspartych uczelni (chyba, że liczba wspartych szkół obejmuje też uczelnie). Brakuje wskaźnika dotyczącego liczby wspartych przedsiębiorców realizujących praktyki zawodowe/studenckie i staże.

Uzasadnienie:

Z praktyki funkcjonowania staży i praktyk w przedsiębiorstwach wynika, iż najwięcej uszkodzeń sprzętu dokonują właśnie praktykanci i stażyści. Przedsiębiorcy powinni zostać włączenie do grupy docelowej.

Treść uwagi 30:

Str. 144

CEL SZCZEGÓŁOWY 4 (I II) WSPIERANIE WŁĄCZENIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO SPOŁECZNOŚCI MARGINALIZOWANYCH, GOSPODARSTW DOMOWYCH O NISKICH DOCHODACH ORAZ GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, W TYM OSOB O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH, DZIĘKI ZINTEGROWANYM DZIAŁANIOM OBEJMUJĄCYM USŁUGI MIESZKANIOWE I USŁUGI SPOŁECZNE

W opisie FEKP wskazano: „W ramach cs preferowane będą projekty zakładające wykorzystanie istniejącej infrastruktury.”

Wnioskujemy o wpisanie lub wyjaśnienie czy w ramach celu szczegółowego możliwe będą dotacje do istniejących placówek wsparcia dziennego (np. powstałych ze środków UE). Mamy na myśli inwestycje pozwalające na wydłużenie godzin pracy, zakupienie sprzętu itp.

Na wysłuchaniu branżowym wskazywaliśmy konieczność zachowania potencjału stworzonego w poprzednim okresie programowania (powstały przedszkola, dzienne domy dla osób starszych itp.) Po okresie trwałości, albo wcześniej, takie placówki się często zamykają, zwłaszcza te, które nie mają systemowego wsparcia finansowego (np. żłobki i DDPy). Można rozwijać ich infrastrukturę poprzez dodawanie dodatkowych funkcji (np. DDP + świetlica środowiskowa, DDP + opieka w domu itp.).

Uzasadnienie:

Wskazanie takiej możliwości jest kluczowe dla trwałości tych podmiotów. To pozwoli na utrzymanie większej ilości placówek, które powstały ze środków UE, a nie mają finansowania systemowego, tylko komercyjne.

Treść uwagi 31:

Str.145

Wskaźniki sformułowane jako „Pojemność....” sugerują, że środki będą wydatkowane na nowe miejsca. Prosimy o zmianę perspektywy i formułowanie wskaźnika jako „Liczba placówek opieki społecznej objęta wsparciem”, tak jak to jest ujęte w obszarze infrastruktury szkolnej, czy przedszkolnej.

Uzasadnienie:

Jedynym celem nie powinno być tworzenie nowych miejsc, bo wygląda to tak, że ten sam podmiot zamyka jedną placówkę i otwiera następną, utrzymując dostępność miejsc w cenach komercyjnych, których nikt nie jest w stanie zapłacić. Skoro preferowana jest istniejąca infrastruktura, to wymagamy **poszerzenia** świadczonych usług, a nie liczbę nowych miejsc. Albo obejmujemy wsparciem osoby bardziej samodzielne przez 4 h, a osoby niesamodzielne przez 10h.

Treść uwagi 32:

Str. 155 - 157

CEL SZCZEGÓŁOWY 4(A) POPRAWA DOSTĘPU DO ZATRUDNIENIA I DZIAŁAŃ AKTYWIZUJĄCYCH DLA WSZYSTKICH OSOB POSZUKUJĄCYCH PRACY, W SZCZEGÓLNOŚCI OSOB MŁODYCH, ZWŁASZCZA POPRZEC WDRAŻANIE GWARANCJI DLA MŁODZIEŻY, DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH ORAZ GRUP ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY, JAK ROWNIEŻ DLA OSOB BIERNYCH ZAWODOWO, A TAKŻE POPRZEC PROMOWANIE SAMOZATRUDNIENIA I EKONOMII SPOŁECZNEJ”

Wymaga wyjaśnienia lub przemyślenia to, dlaczego ten cel szczególnie koncentruj się na potrzebach osób młodych.

W Grupach docelowych (str.156) mowa o „Osobach potrzebujące wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej/ polepszenia sytuacji na rynku pracy, w tym:

- klienci publicznych służb zatrudnienia, w szczególności:
- osoby powyżej 50 roku życia,
- osoby poniżej 34 roku życia,
- kobiety,
- osoby z niepełnosprawnościami,
- osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby o niskich kwalifikacjach,
- ubogie pracujące,
- zatrudnione na umowach krótkoterminowych i/lub pracujący w ramach umów cywilno-prawnych.”

To nie ma odzwierciedlenia we wskaźnikach na stronie 157.

Treść uwagi 33:

Str. 162

W opisie wskaźników – wiersz 4 i 5 w kolumnie „wskaźnik” zapisano: „Liczba pracowników mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych) objętych usługą rozwojową (osoby)”.

Proponujemy zmianę zapisu na: „Liczba pracowników mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych oraz innych podmiotów ekonomii społecznej będących pracodawcami objętych usługą rozwojową (osoby)”

Proponujemy analogiczną zmianę w ostatnim wierszu kolumny pn. „wskaźnik” na: „Liczba objętych wsparciem mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych oraz innych podmiotów ekonomii społecznej będących pracodawcami) (przedsiębiorstwa).”

Brak wskaźników wskazujących na wsparcie przedsiębiorstw inne niż MSP. Proponujemy analizę możliwości formalnej wsparcia wszystkich firm i zmianę w tym zakresie.

Uzasadnienie:

Definicja przedsiębiorstwa społecznego nie ma umocowania w żadnej ustawie, jest zmienna i często zawęża sztucznie pracodawców sektora ekonomii społecznej.

Na etapie planowania programu, jeśli jest to formalnie możliwe, wsparcie nie powinno być zawężane wyłącznie do pracowników małych i średnich przedsiębiorstw.

Treść uwagi 34:

Str. 176

Brak wsparcia w zakresie bezpośredniego wykorzystania potencjału migrantów na rzecz rynku pracy takiego jak: podnoszenie kwalifikacji, nauka języka, działania ułatwiające start wykwalifikowanym pracownikom/specjalistom w tym realizowane przez pracodawców. Wsparcie w projekcie FEKP w

dużej mierze zostało ograniczone do działań, którym bliżej do pomocy społecznej niż do wykorzystania potencjału i możliwości jakie stwarzają migranci dla pracodawców i gospodarki naszego regionu.

Uzasadnienie:

Dla celu szczegółowego/ priorytetu (h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (na stronie 62) wskazano, że „Zmieniająca się sytuacja geopolityczna spowodowała również potrzebę zaplanowanie kompleksowych działania na rzecz integracji społecznej i zawodowej oraz wykształcenia obywateli państw trzecich, w tym migrantów, którzy mogą stanowić potencjał dla społeczności lokalnej, jak i dla regionalnego rynku pracy.”

W jaki sposób poprzez FEKP zamierza się wesprzeć rozwój potencjału migrantów na rzecz regionalnego rynku pracy? FEKP dla migrantów wyróżnia wsparcie w praktyce jedynie w obszarze pomocy społecznej / integracji społecznej. Patrz: strona 176:

„III. Promowanie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów – wsparcie obywateli państw trzecich, w tym migrantów, w szczególności kobiet i dzieci w zakresie aktywizacji społecznej oraz przygotowania odpowiednich warunków do życia i zatrudnienia. Podjęte działania mają również obejmować zintegrowane programy integracji cudzoziemców oraz rozszerzenie i wydłużenie programów integracyjnych. Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

- działania polegające na wypracowaniu systemu współpracy podmiotów, które współpracowałyby na rzecz integracji i łączyły zasoby na rzecz wsparcia, adaptacji usamodzielnienia cudzoziemców, w tym ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie z innymi podmiotami, w tym sektorem społecznym,
- działania obejmujące wsparcie społeczne,
- działania w celu aktywizacji i integracji migrantów, w tym w szczególności kobiet oraz dzieci.”

Treść uwagi 35:

Str. 175/178

Brakuje w punkcie **II Ekonomia społeczna**_obszaru „- finansowanie działań istniejących sieci PES i PS (w tym franczyz społecznych i/lub sieci PES)”. Rekomendujemy dodanie takiego obszaru.

Konsekwentnie brakuje wskaźnika w tym obszarze na str. 178: „Liczba sieci podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem”. Rekomendujemy dodanie.

Uzasadnienie:

Sieciovanie PES i PS jest dobrą praktyką zwiększającą ich oddziaływanie i efektywność.

Treść uwagi 36:

Str.183/184

Wśród głównych grup docelowych nie ma PES? Rekomendujemy wyodrębnienie PES w opisie głównych grup docelowych, analogicznie jak wyodrębniono jst.

Uzasadnienie:

Wydaje się, że organizacje pozarządowe, tak jak JST realizują te zadania, zwłaszcza w obszarze usług społecznych i zdrowotnych.

Treść uwagi 37:

Str. 41

W FEKP zamieszczono informację: „Wsparcie dotacyjne będzie miało zastosowanie do projektów dotyczących mikroinstalacji w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.”

Propozycja zmiany : „Wsparcie dotacyjne będzie miało zastosowanie do projektów dotyczących mikroinstalacji w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.”

Uzasadnienie:

Ze względu na ograniczoną alokację nie powinny być wspierane z FEKP instalacje w budynkach jednorodzinnych. Dla nich przeznaczony jest ogólnopolski program Energia plus.